

МОНЪТ

GOSLITIZDAT

APPENDIX

W. COLTON

1857

Хэнт
3-1

А. С. ПУШКИН
A. S. PUSHKIN

СКАЗКИ

СКАЗКА О РЫБАКЕ И РЫБКЕ

СКАЗКА О ПОПЕ

И О РАБОТНИКЕ ЕГО ВАЛДЕ

НА ХАНТЫЙСКИЙ (ОСТРИЖИЙ) ЯЗЫК
ПЕРЕВЕЛ И. ХАТАНДЗЕВ

ПОД РЕДАКЦИЕЙ В. ШТЕРНИЦА

ПУШКИН Л. КРАСОВОГО

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

ЛЕНИНГРАД - 1936

А. С. ПУШКИН

ТЧРХ
|—Э

СКАЗКИ

СКАЗКА О РЫБАКЕ И РЫБКЕ

СКАЗКА О ПОПЕ

И О РАБОТНИКЕ ЕГО БАЛДЕ

НА ХАНТЫЙСКИЙ (ОСТЯЦКИЙ) ЯЗЫК
ПЕРЕВЕЛ П. ХАТАНЗЕЕВ

ПОД РЕДАКЦИЕЙ В. ШТЕЙНИЦА

РИСУНКИ Л. КРАСОВСКОГО

Хант.
3-1

A. S. PUSHKIN

МОНШЪТ

HUŁ VEŁTI HƏ PA SORŃI HUŁ
POP IKI
PA ŁUV MITHƏJĲĲ BALDA

RUŞ JASĲJ EVLT HANTI JASĲJA HANSĲS
P. HATANZEJEV

V. STEJNIC JOŠ ƏHTINĲ

HƏRĲT L. KRASOVSKIJNĲ VERSAJĲT

GOSLITIZDAT • LENINGRAD

1936

ТМБ X
1-3

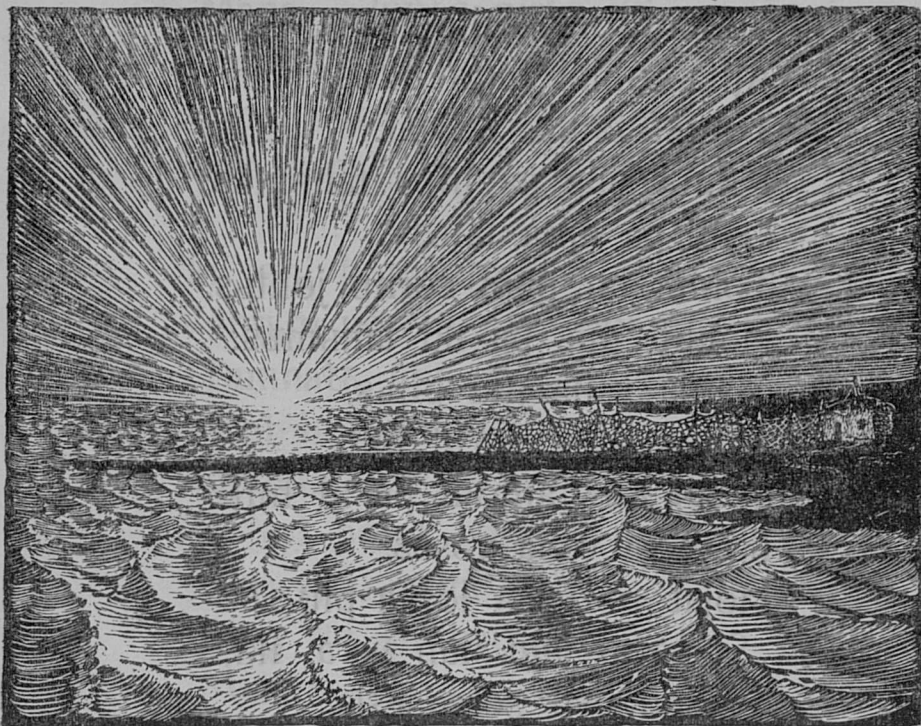
Л. С. ПУСКИН

МОНСТР

СКАЗКА О ПЫЛИ И ПЫЛИ
НУЖ ВЕЛТИ НО РА ГОРИ НУЖ
ПОП ИК
РА ЛУВ МИТНГЛЫЕ ВАЛДА

В. СТАНИСЛОС ОНТИН
П. НАТАНЗЕЛ
НОРЯТ Л. КЛАСОВСКИН ВЕРСАЛТ

Ответственный редактор *В. Левин*. Технический редактор *Т. Иванова*. Ленгослитиздат № 906.
Ленгорлит № 19587. Тираж 1300. Сдано в набор 13/V—1936 г. Подписано к печати 3/IX—1936 г.
Бумага 72×94¹/₁₆. Учетно-авт. листов 1,2. Бум. л. 7/16. Тип. зн. в 1 бум. л. 35200. Заказ № 1378.
Цена 25 к, Типография „Комингери“, Ленинград, Красная, 1.

Huġ velti hæ pa sorņi huġ

Imeņņ ikeņņ vəsņņ
Nevi jįņķęř řoręř honęņņ.
Hæłmjaņ pa hæłm taġ
Kaťra muv hot lipin vəsņņ.
Ikeġ řoręř honęņņ toġiįġs,
Imeġ jęġn sæłm jęņťs.
Imęġti hať piřęř iki

Tohlyl şorsa tahymysle.
Ajta tohlyl tahta pitys.
Tohlyl taħs, isa taħ.
Kimyt pus pa jıpra tahymys,
I şiti pa ajta taħs,
Tohlyl taħ pəm serny jehťys.
Həmit pus pa iki tahymys.
Matna vana jita pitys,
Matna ĩpin sorņi huħ,
Sorņi huħ, antom pa aħ huħ.
Iki həşi vana vəşys,
Həjat potyrny lopta pitys:
„Şi łovat jam nağ vera, iki,
Tohken evlt şorsa esle!
Şit pati ma nağen aħym,
Muj nağ nəmsen vohta pitħ,
Isa ma in nağen maħem“.

Ikileŋki vera raknyš,
Jasŋ lopta — jasŋ antom.
Hətsahat potyrta huħ hozy?
Həymjağ pa həym taħ
Iki tohlyš şorys honyryny,
Łuv huħ potyr həmaħ antom.
Şorsa esħs sorņi huħ.

„Mana, — lorьs pirьs iki, —
Nemьti manem an most.
Mana, vәla ʒorьs jижknь,
Kasa ʒuңь hoten lipin“.

Iki jөhi hotla manьs,
Vantьm verl imefa lorьs.
„Tamhatl, imi, ma tohlema
Sorņi hulije likьmtьs.
Nәptem huvat vantmem antom
Pa hul potьr hәlmem antom.
ʒorsa jөhi eshta vohьs,
Tinьj tin ʒit pati aьs.
„Małem, — lorьs, — muj naņ vohььn“.
Tin luv evtef vohta paьsьm.
In sorņi hul ma ʒorsa esьsem“.
Imef lavьtta seņk piьs:
„Oslі iki, oьsam kul!
Muja nemьti naņ an vohььn?
Jiьp huri vohььn. lәn,
Tajti huremn loņhemьs.
Mana, voha jiьp huri!“

ʒorьs hөši iki manьs.
ʒorьs әhtin vot ruv tevьn.

Sorņi huļ siv vohta piťs.
Sorņi huļ jņķ əhta huvľs,
Łuv tam iki iņŗsľtľe:
„Muj naņ iki vohta jisņn?“
Iki pojkťs pa huļa lopŗs:
„Aťm nur manem aļ vera,
Jesķk kəŗa sorņi huļ!
Łavťsajŗm ma imemņ.
Jiļŗ huri łuveļ moŗ,
Tajti huremn loņhemŗs.“
Sorņi huļ ikija lopŗ:
„Aļ səkaŗa, mana jəhi,
Jiļŗ huri ninan at vəļ!“

Imeļ həŗi iki jəhtŗs:
Jiļŗ huri hot ov ruņľņ,
Katra huri kiņŗi pa jam.
Imi łavťta pa piťs:
„Əŗi iki, əŗsam kul!
Tam jaņhmennŗ huri vohŗn.
Hurileņki muj tin tajľ?
Mana, jaņha huļen həŗi,
Jiļŗ hot łuv evľteļ voha!“

ŗorŗ həŗi iki manŗs,
ŗorŗ əhtin vot ruv pəļ.

Sorņi huļ siv vohta pitъs.
Sorņi huļ jņķ əhta huvъs,
Luv tam iki iņšъsъle:
„Muļ naņ iki vohta jisъn?“
Iki pojktъs pa huļa lopъs:
„Aļ kantaša ma peļanem!
Imemņъ seņķ lavъtsajъm,
Jasъņ lopta manem an maļ.
Jiļъp hot pa luvel mosmaļ“.
Sorņi huļ ņit həlmaļ sahat
Iki peļi ņiti lopъļ:
„Aļ səkasha, piņъš iki,
ņiti at vəl! Mana jehi,
Jiļъp hot pa ninan at vəl!“

Jehi hotļa iki kerъs:
Katra muv hot omsъm tahin
Jiļъp juh hot ņata omsъs:
Nevi kirmъš turpa nəmņ,
Hot ov isa hanseņ hөгъņ,
Naņķ juh evļt isa verъm.
Hot ov hөгi imeļ loļ,
Atъm turnъ ikeļa uvļ:
„Əsļi iki, ətsam kul!
Əsļi vəlmen, hot naņ vohsъn!“

Juh hoten muj vən tin tajb?
Tam juvmenn̄ jəh̄i ker̄ta,
Sor̄ni hūla poj̄kta mana.
Nusa nēja an lāghāl̄m,
Pojar imija at pit̄l̄m!“

Şor̄bs hə̄şi iki səsm̄bs,
Şor̄bs j̄īk rəv̄n̄ja juvmāl.
Sor̄ni hūl siv vohta pit̄bs.
Sor̄ni hūl j̄īk əhta huv̄l̄bs,
Pa tam iki īş̄s̄t̄b̄le:
„Muj nāj iki vohta jis̄n̄?“
Iki poj̄kt̄bs pa hūla lor̄bs:
„Āt̄m nur manem āl vera,
Jes̄k kə̄şa sor̄ni hūl!
Imem̄n̄ pa lāv̄tsaj̄m,
Roma v̄l̄ta manem an māl.
Nusa nēja an lāghāl̄,
Pojar imija vurat̄l̄.“
Sor̄ni hūl ikija lor̄b̄l̄:
„Āl səkāşa, pīr̄b̄ş iki,
Mana j̄əhi, ikilēn̄ki“.

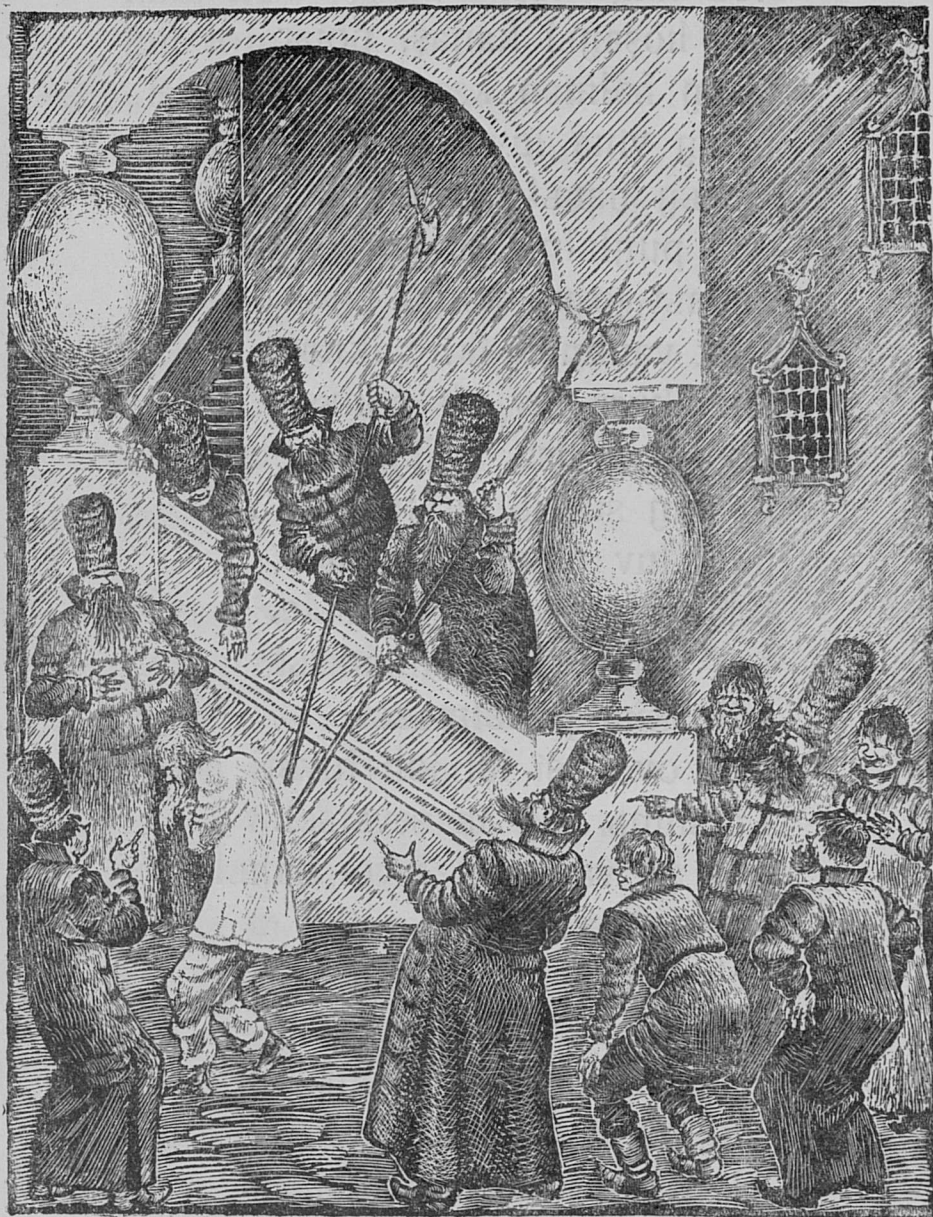
Iki j̄əhi hot̄la man̄bs.
Imēl peli səsm̄an vant̄l̄:

Imeĭ ĩeryĭ ahtin omĭsĭ,
Nohĭs sah ĩuv łomyĭmaĭ,
Saknĭ jonĭm jermak mil,
Saryĭ jęta tinĭĭ sevyĭ,
Sorņi łajĭtnĭ ĩujĭaĭ teĭ,
Tinĭĭ sopek kurnĭ tajĭ.
Mitneĭt rėpitĭt ĩuveĭ,
Łivĭt sevĭaĭ evĭt taĭĭe.
Iki lopĭs imeĭ peĭi:
„Vuĭa, taĭĭĭ roĭar imi!
In ma vantĭm, ũuĭa vėĭĭn“.
Imeĭ uvĭs ikeĭ peĭi,
Łov hot hirta kitsĭe.
Kĭmĭt łaryĭ parta pitĭs,
Met paĭtaryĭa ĭis imi.
„Mana, jaĭha huĭen hėĭi!
Roĭar neĭa an łajhaĭm,
Hon imiĭa pa at pitĭm!“
Iki raknĭs, pa vohta pitĭs:
„Muĭ naĭ, imi, tula ĭisĭn?
Paĭĭi sirĭĭ ĭasĭĭ lopta
Naĭmen keĭtta an hoĭ!
Hon muv lakka ĭah naĭ verĭĭn.“
Pa ũi imi kantĭt etĭs,
Ohĭ evĭt ikeĭ hatĭĭsĭe.

„Hetsahat naŋ ma sɔmajem
Tamiŋ jasɔŋ jɔhi lorɔn?
Jamnɔ sora ŋorsa mana!
An ki manɔn, naŋɔt partɔem
Jɔrnɔ ŋorsa intam tɔta“.

Ikileŋki ŋorsa manɔs.
ŋorɔs əhtin isa piti.
Sorɔni huɔ siv vohta pitɔs.
Sorɔni huɔ jɔŋk əhta huvɔs,
Pa tam iki iŋŋɔsɔtɔ:
„Muŋ naŋ iki vohta jisɔn?“
Iki roŋktɔs pa huɔa lorɔs:
„ŋi lɔvat jam naŋ vera manem!
Imem pa ŋi tula pitɔs,
Poŋar neŋa an laŋhaɔ,
Hon imija pa vuratɔ!“
Sorɔni huɔ luvet in lorɔt:
„Aɔ sɔkaŋa, mana jɔhi,
Hon imija luv at vɔl!“

Imet hɔŋi iki manɔs.
Vantɔ: hotɔ vɔɔm tahin
Jiɔp hon hot ŋata omɔsɔ.
Hon hot lipinɔ luv imet

Hon imija tēta omēsī.
Ļuv hošarņī kanaš, rojar
Jasņņ hēlman kasņ vēļt.
Tīņņ vina Ļuveļ maļt,
Mavņņ ņarņt Ļuveļ tēļt.
Ļuv puļļīņļ Ļaļ joh ļoļļt,
Ļajmēt jozņņ nēmn tajļt.
Šitēt vantman iki rakņņs,
Imēļ kura Ļuv ēh rēņņs,
Lorņļ: „Vuša, raktar ne hon!
In naņ ņuņņ tarņmsajņņ“.
Imēļ Ļuv peļeļ an vantēs,
Ļaļ joha vozētta partēsļe.
Ļaļ joh pasta hēhļmēsēt,
Ikile kim rēhļmēsēt.
Hot ov hēši Ļaļ joh Ļuvēt
Ļajmņņ haš an sevērseļ.
Mir šit vantman Ļuveļ ņahļt:
„Šiti mošļ, garaņņņ iki!
Jeļi hērimaņ pa vēļa!
Pa joh vera aļ vurata!“
Kīmēt Ļarņt partā piēs,
Imi pa ši tula jis.
Hon joh kitsa ikeļ kansta.
Ikileņki sora vējtseļ,

Imeļ hēši luvyt taseļ.
Imi lopyl iki peti:
„Iši kurymnъ şorsa mana
Pa eh pojhta sorņi huļa.
Ne hona ma an ļaņhaļm;
Kęša neņa sorņi huļa
Şorъs jįņknъ ma at vāļļm.
Sorņi huļ at manem pitļ
Ajkeļ tēta, verem verta!“
Ikilenķi imeļ jeşalt
Jasъņ jehļi an pa lopъs.

Şorъs honъņa ņi sēsmeļs.
Şorъs ēhtin seņķ vān votas,
Ņavъr sērņъ humpyt ļaņhļyt.
Sorņi huļ siv vohta pitъs.
Sorņi huļ jįņķ ēhta huvļs,
Pa tam iki iņşystēle:
„Muj in naņen iki most?“
Iki pojhtъs pa huļa lopъs:
„Şi ļovat jam naņ vera manem,
Jeşķ kęša sorņi huļ!
Hiņvens imemnъ muj verļm?
Hon imija luv an ļaņhaķ;
Şorъs jįņknъ kęša neņa

Şata velta pa vuratı,
Pa naŋ luvel pitsyn tain
Ajkeł teta, verı verta".
Nemyti jasyŋ huł an lopys,
Livny tıp ŝi revemys,
Şorys małyŋa tıh manys.
Huv kut şata iki lołys,
Jasyŋ lavyman huł evıt.
Pa an lavıys, jıhi kerıys.
Imel heşı jıhi jıhtıys,
Vantı: katra muv hot lipin
Imel səhm jentman omıstı,
Luv puŋlyny loghemym huri.

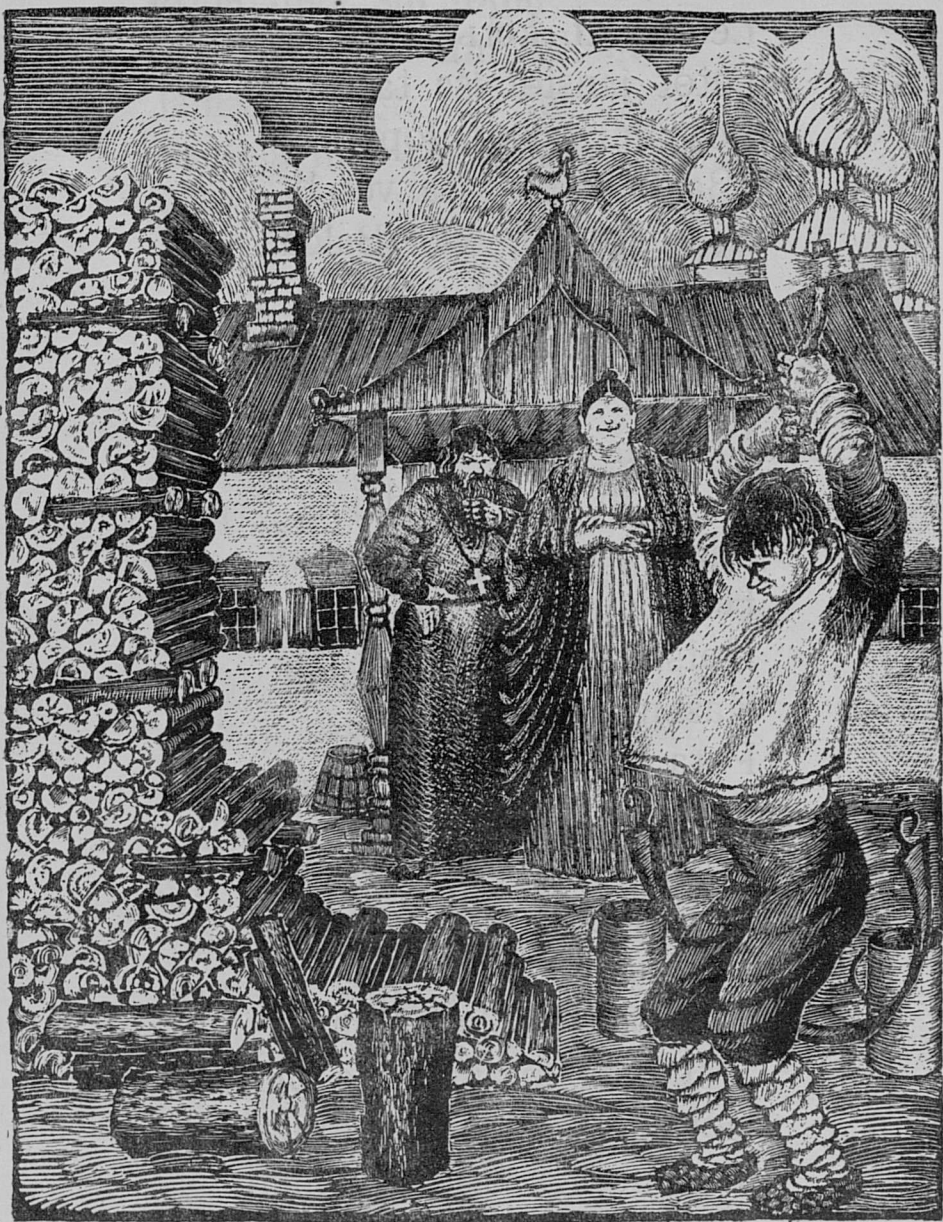

Pop iki pa łuv mithəjyl Balda

Pople iki vəls hołs.
Iməłti hatł pople iki
Məłti łəttə vosa mans.
Łuv jeşakteł Balda səst,
Pople ikija łuv loryl:
„Həti poplə ałɣ tərɣmnɣ
Vos har huvat səsiylɣn?”

Muj naŋ ŧiti aľŋ kansľn?“
Baldaja pop ŧiti lorьs:
„ŧimiŧ mithə manem most:
Təsa verta ľuv at hoѕьs,
Tini mithə at vəs ľəln.
Həľŧa ŧimiŧ mithə vəjtľem?“
Balda lorьľ: „ŧiti at vəl,
Rəpitta ma naŋen pitľm
Isa təsa, isa jama.
I taľ pati ma təp vohľm:
Həľm pus ma naŋьt ľujnь
Vensľuva ŧi senemľem.
Łetət təp naŋ manem mija:
Hoѕьm jŋk pa piti ŋaŋ“.
Pople nəmьsijľta pitьs,
Łoľman vensľuv kunsemijľ;
Senemtta muj kasi tajьľ?
Baldaja pop lorьľ: „latno!
Naŋen, manem atьm antom.
Hotem həŧi vəľta juva,
Təsa vəľti siren ette!“
Pop hot ľipin Balda vəl;
Ŋaľ hə sahat ľel i jaŋŧьľ,
Łarьt hə sahat ľuv verьľ.
Aľŋ rəpitta kim etľ,

Łovŷ kiŷŷ, łant har verŷ,
Łetət łətŷ, kəŷŷ alijŷ,
Łetət jaŷštət isa taŷtŷŷ.
Pop imi iskaŷŷ, lorŷŷ:
„Balda jama təsa verŷŷ!“
Pople pəhŷŷ, evet Balda
Aŷi nemnŷ isa vohŷeŷ.
Balda ħivŷŷ łarŷtŷŷe;
Iŷi kutnŷ Balda iki
Ŋavrem ontŷŷ ŋohaŷtŷŷ.
Pop təp atəŷŷ Baldaja
I jam jaŷŷŷ an pa lorŷŷŷ;
Hatŷ ħuŷti maremijŷ.
Hətsahat ħuveŷ ħuŷtŷŷta,
Kaŷŷŷ hatŷ nəmŷŷijŷ.
Pəra vana jita piŷŷŷ,
Sora ħuŷtŷŷta ŷi moŷŷ.
Pop an łeŷŷ i an pa jaŷŷŷŷ
An pa əŷŷŷ atŷŷ ħuvat:
Venŷŷuv sirija toŷijŷ.
Imeŷ pəŷi pople ŋəhŷŷŷŷ:
„Muŷ ma intam verta piŷŷŷŷ,
Hətsahat Balda ħerŷtŷijŷta?“
Imeŷ nəmŷŷ əŷmar vəŷmaŷ,
Arsir aŷŷŷ mərta taŷŷŷ.

Popa imeġ ŧiti lopyt:
„Heti muġev tam sək evġ
Jama etta, ŧit ma vəlem:
Baldaġa naġ ŧimiŧ ġavrt
Ropotajen verta parte.
ŧitel verta kus ant hozyġ,
Heti lopsyn, ġuv at verġ.
ŧiti senemtypsi evġ
Vensġuven naġ ġavġtmylen;
Mitvəh takġi Balda esġten“.
Imeġ ġasġyt həġmaġ evġ
Samnġ amytta pop pitġ.
Balda peġi ġama vantġ,
ġujnġ ġuvyt vana vohġ:
„Tiv ġaġha sa ma həŧema,
Məġti ġasġyġ naġen lopytm.
Ma həŧem naġ Balda ġama
Isa təsa rəpitġn.
Manyt naġ in həġnte sa:
Sərmem vənti kulyt manem
Vətvəh soġyrtġta aġsyt.
Pa ġiv manem həġm taġ maġ
Vətvəh soġyrtġmeġ antom.
Mana ġaġha, kulyt evġ
Aġnt isa manem akte“.

Balda jasъn an pa lopъs,
Vətveh akьtta şi manъs.
Şorъs honъn hеşi omsъs,
Şata sәnsi sevta pitъs,
Şәnsel şorsa postъsle.
Huv mar an vәs, şorъs evlt
Pirъş kul iki noh etъs.
„Muja Balda tiv naъn jisъn?“
„Şi ver pati tiv ma jisъm:
Şәnsin şorъs jөvъrmъta.
Şi juvpinъ nөъt isa
Hөlijeva saritъlam“.
Pirъş kul iki pahtamъs.
„Lopa, — nөhmъs, — muja şiti
Şimiş sәka muъ likъmtsuv?“
Balda nөhmъs: „Hөtsahat muja?
Tam mar vətveh nөъn an tәsti!
Vәt pөra muъ jөremъsti?
Intam muъev kas ver etъ,
Nөъn vәn sәknъ jөhъtlajti!“
„Baldalenki, vөlema sa
Şәnsin şorъs jөvъrmъta!
Vətveh sora josa vulen,
Tәp naъn jesa tata lavla,
Naъn hөşәnen hiem kitem“.

Balda şata nəm̄sij̄:

„Tam kulleŋki leş̄tlem sa!“

Kul ikin̄ kiŋm̄ hiŋi

Şor̄s ev̄t nəh̄i et̄s,

Leŋi kati turn̄ ŋav̄s.

„Vuşa vəla, Balda ojka!

Mujsir vət naŋen in most̄?

Vətvəh oŋŋn̄ muŋ ant həlsuv,

Şimiş sək həlna an vantsev.

Həti verlev! Vətvəh maŋuv,

Şimiş jas̄ŋ tər şit at vət:

Həj met sora şor̄s lakka

Həh̄lman tiv siri jəh̄t̄,

Isa vətvēh h̄uv at vull̄e.

Həh̄lti mar muŋev tata

Talaŋ vəh̄ŋ hir ş̄i pən̄t̄.“

Balda haŋa ŋahemijs:

„Muŋ eşmar naŋ nəm̄l̄m̄s̄n̄?

Həlt̄a naŋen ma piŋem̄n̄,

Balda piŋn̄ ver̄mt̄a?

Naŋ kem kul ma ar pus vants̄m̄!

Łavle tata ma jiv̄pəhem!

Ma sa jaŋh̄l̄m̄, h̄uv̄t voh̄lem,

Łuv tam vənt̄n̄ h̄uv ant vət̄.“

Sora kur̄m̄n̄ Balda man̄s,

Vəntn̄ luv kat sovr̄ kat̄s,
L̄in̄t hira şalta p̄nmā.
Şi juvr̄in̄ şor̄s həşi
Jəh̄ki Balda pasta man̄s,
Hir̄t ev̄t sovr̄ vus̄e.
„Tamen vante, kul p̄h̄leŋki!
Naŋ pa həlna aj seŋk v̄l̄h̄n.
Ma səmajem ver̄mta,
Şit t̄p̄ ŋura p̄era hajta!
Ōl̄ŋ vante sa ma ap̄sem.
It, kat, həl̄m, həh̄matn̄!“
Sov̄rle pa kul p̄h̄leŋki
Es̄m̄ ŋōt iti mansaŋn̄.
Sov̄rle şi v̄nta p̄ent̄s,
Kul p̄h̄leŋki şor̄s hon̄ŋn̄
Lakka məh̄lman şi həh̄s.
Ŋalm̄t̄ kim̄ti es̄ta pit̄s,
Ŋav̄r̄ s̄orn̄ Balda həşi
Isa j̄iŋk ruv kutn̄ j̄əht̄s.
Vant̄: Balda sovr̄ kat̄s
Josn̄ sahitman i lor̄t:
„Jiv̄p̄h̄leŋki ŋiŋşa jesa,
Ma vanttemn̄ naŋ seŋk mets̄n.“
Kaşli kul p̄h̄leŋki liv̄t̄
Kur̄at̄ kuta es̄s̄e,

Jøvra vantl sovyr pefi.
„Sasa — lopyl Balda pefi —
In ma jaghlym şaşem hëşi,
Alym vëtvöh nägen tälëm“.
Şaşet hëşi kul pöh manys,
Şata luvel şiti lopys:
„Şaşem iki, Balda jivpöh
Sora manyt hajsyle!“
Jiŋk kul nömbs tajta pits.
Balda iki lavltał sahat
Şimiş vën sij şata verbs;
Isa şorbs jiŋk nöh epts,
Navyr sernb şorbs humpyt
Nöhli etijta ši pitsyt.
Kul pöhlenki şorbs evlt
Nöhli navyrmbs pa uvł:
„Mërta at vël, Balda lähsem,
Vëtvöh nägen isa kitlev.
Töp naŋ hëlynta sa muŋyt:
Vantlen ši naŋ tam juhsäpëm?
Tam juhsäpënb verьmłomn.
Høj met huva juvlylye,
Luv at isa vëtvöh vullë.
Muj naŋ lölybn? Samen paknys?
Josen muj in vevli jis?

Højten naŋ in łavłken pa?“
„Sasa — łopɤs Balda łuveł —
Łavłkem ma tøm aj pałɤŋ.
Pałɤŋ əhta naŋ juhsəpen
Nəmɤstem ma jøvłmɤta.
Ŗi juvpinɤ nøvɤt pitłm
Høłijeva isa seŋkta“.
Kul pøhłeŋki samɤ raknɤs,
Pasta Ŗorsa — ŖaŖeł pełi
Balda aɤɤ isa łopɤs.
Balda pa Ŗi Ŗorɤs humɤt
Ťavɤ sernɤ røvɤtsɤle.
Kulɤt sənsin jirta ałɤs.
Kul pøhłeŋki pa Ŗi etɤs:
„Vøłija sa Balda łəhsem,
Vøtvøh sora naŋen małev“.
„Antom — łopɤł Balda kula —
Intam ma siremnɤ at vøł.
Vantłm sa ma in naŋ veven.
Mana sa, tøm ne łov ałme,
Versta səp huvata tuve!
Tøti jøren ki Ŗi tarmɤł,
Vøtvøh naŋen isa pitł;
Tøti jøren an ki tarmɤł,
Vøt vøh manem isa pitł“.

Kənar kul pəhleŋki maŋs,
Ne lov iŋrija ləŋem̄s,
Vev̄l̄ kem̄n̄ ne lov aŋm̄s,
It kat kur̄m̄ jeŋi səs̄m̄s,
Həŋmit kur̄m̄n̄ iŋ rak̄n̄s.
„Həŋta, kənar, ma piŋem̄n̄
Jərn̄ ver̄m̄ta vurat̄l̄n̄?
I lovleŋki ūi huvata
Jos̄n̄ tət̄a vev̄li vəs̄n̄!
Ma jərem sa naŋ in vante!
Kat kur̄ kut̄n̄ ne lov tət̄em̄“.
Balda oms̄s ne lov sans̄a,
Taŋaŋ ver̄sta pəs̄eŋ kut̄n̄
Nav̄r̄man ūi həh̄l̄m̄s.
Kul pəhleŋki sam̄l̄ rak̄n̄s,
Şaşeŋ iki həūi maŋs,
Balda ap̄r̄ isa lop̄s.
Kul̄t̄ isa lak̄ka lols̄t̄,
Nəm̄s kansta ūiti pits̄t̄,
Nəm̄sij̄s̄t̄, nəm̄sij̄s̄t̄,
Mujeŋ ver̄ta? Mut̄ra antom!
Teŋeŋ hir vət̄vəh siv pəns̄t̄,
Balda laŋkra aŋms̄t̄.
Balda eŋl̄man ūi səs̄m̄s.
Pople luv̄t̄ sivaŋs̄te,

Imeļ sansa ūv haņemъs;
Joslaļ kurlaļ aļ torijļt.
Balda ūvūt ņatta vėjtъs,
Vətveh isa popa masle;
Mitveh ņalta vohta pitъs.
Kəņar pop venstuvъt sasmaļ.
Oļņ senemtъpsi evļt
Pople semlaļ jəvra taļs;
Kimъt senemtъpsi evļt
Pople ņaļmļi ņi pitъs;
Həļmit senemtъpsi evļt
Pople isa əslī jis.
Senemtъtaļ sahat Balda
Pora ņiti potremijļ:
„Pa pus, pople, aļ pa jaņha,
Tinļi mithə isa kansman!“

ИНВ. № 1

Ц. 193 г.

Акт № 48

Вкладн. л. _____

Nov 21 1881

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

Цена 25 коп.

Хант.
3-1

Л005848

А. С. Пушкин „Сказки“
на хантыйском (остяцком) языке.